

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

EIERSKAPSKONTROLL

MOLDE KOMMUNE

Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS)

DESEMBER 2022

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aukra, Aure, Averøy, Fjord, Giske, Gjemnes, Hustadvika, Kristiansund, Molde, Rauma, Rindal, Smøla, Stranda, Sula, Sunndal, Surnadal, Sykkylven, Tingvoll, Vestnes og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA kan hentes på vår hjemmeside:
www.mrrevisjon.no

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

FORORD

Møre og Romsdal Revisjon SA har utført denne eierskapskontrollen etter bestilling fra Kontrollutvalget i Molde kommune.

Eierskapskontrollen er gjennomført i samsvar med god revisjonsskikk og NKRF - kontroll og revisjon i kommunene (NKRF) sin standard for eierskapskontroll RSK 002.

Rapporten summerer opp resultatene fra Møre og Romsdal Revisjons SA sine undersøkelser av hvordan Molde kommune ivaretar sine interesser i RIR IKS. Revisjonen er utført av Einar Andersen og Lillian Reder Kristoffersen i perioden oktober til desember i 2022.

Vi ønsker å takke alle som har bidratt til denne eierskapskontrollen.

Molde, 19.12.2022

Einar Andersen
Oppdragsansvarlig revisor

Lillian Reder Kristoffersen
Forvaltningsrevisor

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

SAMMENDRAG

Formålet med eierskapskontrollen var å kontrollere om Molde kommune utøver kommunens eierinteresser i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine representanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid.

PROBLEMSTILLINGER

Basert på kontrollutvalgets bestilling har vi undersøkt to problemstillinger som besvares i prosjektet:

Problemstilling 1: Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Problemstilling 2: Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

METODE

Eierskapskontrollen er utført i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Gjeldende standard for eierskapskontroll er RSK 002 utarbeidet av NKRF.

Metodene som ble benyttet er:

- Intervju
- Dokumentanalyse
- Verifikasjon

KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

MOLDE KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Vår undersøkelse viser at Molde kommune utøver eierskapet i RIR IKS i forståelse med IKS-loven. Videre gjøres dette i stor grad i henhold til kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring.

Vår undersøkelse viser at Molde kommune ikke sikrer at kommunes postliste og arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling og saksdokumenter fra representantskapsmøter.

Kommunen har ikke rutine for at saker til behandling i representantskapet legges ut som referatsak eller orienteringssak i kommunestyremøter eller formannskapsmøter. Etter vår vurdering gjør dette

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

det vanskelig for kommunestyret å ta stilling til om det skal gis styringssignaler til eierrepresentantene.

Molde kommune skal sikre at kommunens representant i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Vår undersøkelse viser at eierrepresentantene har varierende kjennskap til innholdet i selskapsavtalen og innholdet i eierskapsmeldingen. I intervju ble det nevnt at det savnes mer politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESKAP BLANT EIERNE

Vi mener at Molde kommune ivaretar eierskapet i RIR IKS sammen med de andre eierkommunene gjennom representantskapet.

Konklusjonen baseres på at eierkommunene har vedtatt selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS. Etter vår vurdering oppfylder avtalen som trådte i kraft 1.1.2020 minstekravene i IKS-loven. Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet. Frister, herunder frist for behandling av årsregnskap, overholdes. Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlig eiermøter. Styret i RIR IKS vedtok i 2021 et strategidokument. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

På generelt grunnlag, etter å ha gjennomført eierskapskontroller i fire av fem RIR-kommuner, ser vi at det kan legges større vekt på opplæring av eierrepresentantene. De vi har vært i kontakt med er i varierende grad kjent med innholdet i selskapsavtalen for RIR IKS og sine respektive eierskapsmeldinger. Flere nevner at kommunene bør ha større fokus på politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

ANBEFALINGER

Vi har basert på gjennomført eierskapskontroll følgende anbefalinger:

1. Molde kommune bør sikre at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter.
2. Molde kommune bør sikre at kommunestyret sine eventuelle synspunkter i sentrale og prinsipielle saker gjøres kjent for eierrepresentantene før møter i representantskapet.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

INNHOOLD

Konklusjon og anbefalinger	2
1 INNLEDNING	1
1.1. Bakgrunn og bestilling	1
1.2. Problemstillinger	1
1.3. Kriterier.....	1
1.4. Avgrensing.....	2
1.5. Metode	2
1.6. Kort om IKS	3
1.7. Kort om RIR IKS.....	4
1.8 Faktasjekk og høring.....	5
2. EIERSKAPSMELDING	5
2.1. Eierskapsmelding for Molde kommune 2021	5
3. MOLDE KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS	7
3.1. Kriterier.....	7
3.2. Faktagrunnlag.....	8
3.3. Vurdering.....	13
4. EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESSKAP BLANT EIERNE	15
4.1. Kriterier.....	15
4.2. Faktagrunnlag.....	15
4.3. Vurdering.....	20
5. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER.....	21
REFERANSELISTE.....	23
VEDLEGG: KS SINE ANBEFALINGER	24

1 INNLEDNING

1.1. BAKGRUNN OG BESTILLING

Kontrollutvalget bestilte i møte 10.6.2022 i sak 26/2022 eierskapskontroll av Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS).

Formålet med eierskapskontrollen er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR SA) fikk oppdraget med å kontrollere kommunens eierskap og eierstyring av RIR IKS. Basert på kontrollutvalgets bestilling utarbeidet MRR SA en prosjektplan som kontrollutvalget vedtok i møte 12.9.2022.

1.2. PROBLEMSTILLINGER

Basert på kontrollutvalgets bestilling har vi valgt to problemstillinger som skal besvares i dette prosjektet:

Problemstilling 1: Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Problemstilling 2: Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

1.3. KRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15 skal revisor etablere kriterier for det enkelte revisjonsprosjektet. Kriterier er de krav, normer og/ eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot.

For å svare på problemstilling 1 har vi undersøkt om:

1. Molde kommune sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter
2. Molde kommune sikrer at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres
3. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer. (Prinsipp 3)
4. Molde kommune sikrer at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter. (Prinsipp 10)
5. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne. (Prinsipp 6)
6. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at

representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne. (Prinsipp 6)

7. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet. (Prinsipp 6)
8. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Molde kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune. (Prinsipp 8)

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til kapittel 3.1.

For å svare på problemstilling 2 har vi undersøke om:

1. Eierkommunene har eierskapsmeldinger
2. Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)
3. Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)
4. Eierkommunene har etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS (årshjul)
5. Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)
6. Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (årshjul, saksdokumenter, protokoll)

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til kapittel 4.1.

1.4. AVGRENSING

Eierskapskontroll er bestilt av alle kontrollutvalgene i de fem kommunene som eier RIR IKS; Aukra kommune, Gjemnes kommune, Hustadvika kommune, Molde kommune og Rauma kommune.

Kontrollutvalgene i de fem kommunene har ved bestilling av eierskapskontroll ønske om å undersøke de samme to problemstillingene. Prosjektplan ble utarbeidet for den enkelte kommune og ble i september og oktober behandlet av kontrollutvalgene. Revisjonskriteriene vil være innrettet mot sentrale kriterier i den enkelte kommunes eierskapsmelding, og vil gjennom dette kunne variere noe.

Kommunestyret i Molde kommune har vedtatt prinsipper for eierstyring i forbindelse med behandling av eierskapsmelding 2021. Et utvalg av disse prinsippene er lagt inn som revisjonskriterier. Gjennom dette er det avgrenset mot de prinsippene som ikke er valgt.

1.5. METODE

Vi har kombinere flere metoder for å innhente informasjon i dette prosjektet. Vi har innhentet informasjon fra flere kilder for å se hvordan praksisen i kommunen er. Ved å kombinere ulike metoder og innhente informasjon fra ulike kilder styrker vi undersøkelsens troverdighet og reduserer risikoen for at vi tar feil. Vi har innhentet data i tilstrekkelig omfang for å svare på problemstillingen.

Metoder som er brukt i prosjektet:

- Intervju
- Dokumentanalyse
- Verifikasjon

Intervju

En viktig kilde til informasjon har vært intervju av kommunes eierrepresentant i RIR IKS og ansatt med ansvar for arkiv og dokumenthåndtering.

Administrasjonen har ingen lovfestet rolle i eierstyringen, med unntak av kommunedirektørens ansvar for at saker er forsvarlig utredet og å følge opp politiske vedtak. Eierstyring utover dette er en oppgave for de folkevalgte, der administrasjonens rolle kun er å styrke de folkevalgtes rolle.

Funksjoner og ansatte som ble intervjuet:

- Kommunens fem eierrepresentanter i representantskapet i RIR IKS
- Seksjonsleder, Seksjon for dokumentforvaltning og arkiv

Dokumentanalyse

Eierskapsmeldingen er et overordnet politisk styringsdokument for virksomhet som er skilt fra kommunen og lagt til et annet rettssubjekt.

Vi har innhentet og analysert følgende dokumenter:

- Eierskapsmelding for Molde kommune 2021
- Innkalling, saksdokumenter og protokoller fra møter i representantskapet i RIR IKS 2020, 2021 og 2022
- Protokoller fra kommunestyremøter i 2020, 2021 og 2022
- Dokumenter fra eiermøter i RIR IKS i 2022
- Dokumenter fra styremøter i RIR IKS i 2020, 2021 og 2022
- Selskapsavtale for RIR IKS, 2020

1.6. KORT OM IKS

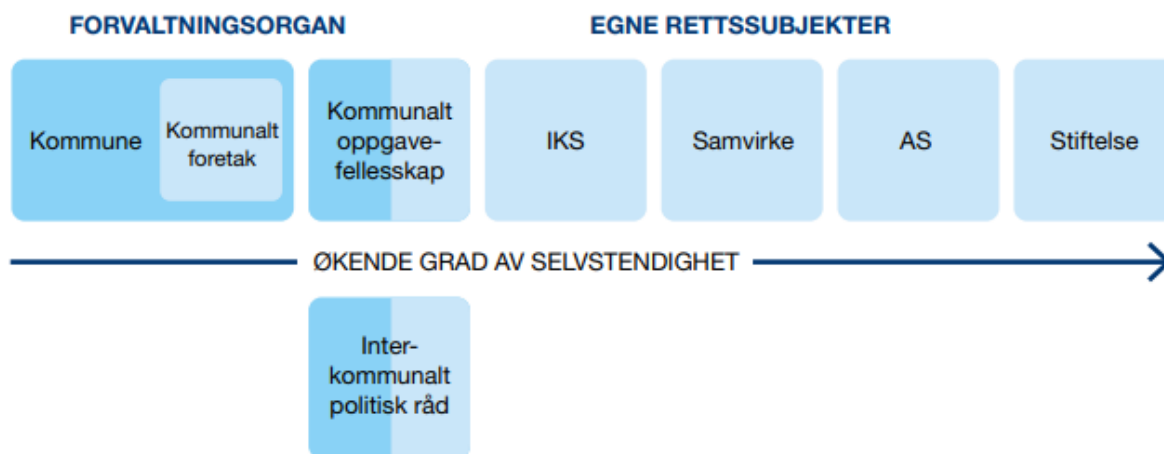
Et interkommunalt selskap (IKS) etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.

Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret. Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Figur: Grad av selvstendighet basert på selskapsformer

Kilde: KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

1.7. KORT OM RIR IKS

Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap (RIR) har ansvaret for husholdningsrenovasjon i eierkommunene Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde og Rauma. Selskapet dekker et område med drøyt 58 000 innbyggere.

Hovedkontoret ligger i Årødalen i Molde, hvor selskapet har eget deponi og avfallsmottak. Selskapet har i dag 30 ansatte.

RIR har to heleide datterselskap: RIR Næring AS som leverer avfallstjenester til næringslivet, og RIR Transport AS, som utfører innsamling av avfall på oppdrag fra morselskapet.

RIR er sertifisert etter standardene ISO 14001 og ISO 9001. (www.rir.no, om RIR)

Selskapet har en betydelig virksomhet og som krever kommunalt styringsengasjement. Aukra kommune eier 6 % av selskapet, de øvrige eierkommunene er Molde (54,3 %), Hustadvika (22,5 %), Rauma (12,7 %) og Gjemnes (4,5 %).

Representantskapet er det høyeste organet i RIR IKS. Representantskapet har 12 medlemmer hvorav fem av disse velges av Molde kommune. Representantskapets medlemmer skal ha personlig

varamedlem. Representantskapet velger styremedlemmer og varamedlemmer, etter innstilling fra en valgkomite som har mottatt innspill fra eierkommunene.

I henhold til selskapsavtalen for RIR IKS består styret av ti medlemmer inkludert en representant valgt av og blant de ansatte. Fire medlemmer til styret med personlig vara innstilles av Molde kommune. (Kilde: www.rir.no og årsmelding og regnskap for RIR IKS 2021).

1.8 FAKTASJEKK OG HØRING

Utkast til rapport ble 6.12.2022 sendt til faktasjekk og høring til medlemmene fra Molde kommune i representantskapet i RIR IKS. Utkastet ble også sendt til RIR IKS v/ styreleder og daglig leder. Disse ble invitert til å gi sine uttalelser til rapporten innen 19.12.2022.

Kopi av høringsrapporten ble sendt til orientering til kommunedirektør i Molde kommune.

Vi mottok tilbakemelding fra tre av de fem eierrepresentantene. En tilbakemelding var knyttet til klargjøring av tekst, dette er innarbeidet i rapporten. De to andre tilbakemeldingene gikk på at de kjente seg igjen i rapporten og ikke hadde ytterligere kommentarer.

Vi har ikke mottatt høringsuttalelse.

2. EIERSKAPSMELDING

Kommuneloven har i § 26-1 bestemmelse om at kommuner minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret selv. Det er satt krav til hva eierskapsmeldingen skal inneholde:

- Kommunen sine prinsipper for eierstyring.
- Oversikt over selskap, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesse i.
- Kommunen sitt formål med sine eierinteresser.

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine eierrepresentanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid.

2.1. EIERSKAPSMELDING FOR MOLDE KOMMUNE 2021

Molde kommune vedtok eierskapsmelding i møte 23.9.2021 i sak 53/2021. Eierskapsmeldingen er inndelt i 12 kapitler. Oppsummering og anbefalinger inkludert 11 prinsipper for kommunens eierstyring presenteres i kapittel 12.1.

Kommunestyrets vedtok i sak 53/2021:

1. Molde kommunestyre tar eierskapsmeldingen for Molde kommune 2021 til etterretning.
2. Molde kommunestyre vedtar følgende prinsipper for eierstyring:

- Ved fremtidige selskapsdannelser legges eierskapsmeldingens pkt. 3.8 «viktige vurderinger ved valg av selskapsform» til grunn.
- Molde kommunestyre delegerer til ordfører å representere Molde kommune i selskapenes generalforsamlinger, jfr vedtak i Molde kommunestyre PS 27/19.
- Molde formannskap delegeres myndighet til å kunne foreta/ godkjenne mindre vesentlige endringer i selskapenes vedtekter.
- Det fremmes egne saker der det er aktuelt å vurdere enkelte selskapers virksomhet, eller kommunens eierskap i enkelte virksomheter, på nytt. Slike vurderinger er for omfattende til å gis tilstrekkelig behandling og vurdering i en eierskapsmelding.
- Overordnede prinsipper for kommunens eierstyring - kap. 12.1 skal gjelde.
 - Ved valg av styremedlemmer skal kriterier i pkt. 11.2 vektlegges
 - Ved fastsettelse av styrehonorar og lederlønn skal kriterier i pkt. 11.3 vektlegges. Kommunens lønnsstrategiske plan og reglement for godtgjørelse til folkevalgte skal legges til grunn.
 - Selskapene skal drives ut fra god forretningsskikk, ta samfunnsansvar og gjenkjennes med kommunens verdier i sin daglige drift, jf. pkt. 11.4.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin brosjyre/ veileder «Habilitet i kommuner og fylkeskommuner – om inhabilitet i kommuneloven og forvaltningsloven» av 28.06.11 skal følges.
- Styremøtene i de kommunale foretakene (KF) og de interkommunale selskapene (IKS) skal være åpne, det samme gjelder representantskapsmøtene i IKS'ene.

Kommunestyret vedtok at de overordnede prinsipper for kommunens eierstyring i eierskapsmeldingen kapittel 12.1 skal gjelde. Gjennom dette vedtok kommunestyret følgende prinsipper:

1. Molde kommune er en ansvarlig eier og ved etablering av nye selskaper skal valg av selskapsform vurderes grundig.
2. Molde kommune utøver myndigheten og fremmer interessene overfor selskapene gjennom selskapenes eierorganer.
3. Molde kommunes eierrepresentanter skal ivareta kommunens interesser, men møter som hovedregel ikke med bundet mandat. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer.
4. Valg av styre skal skje etter innstilling fra valgkomite. Det må være en bevisst holdning til habilitetsreglene.
5. Molde kommune er pådriver for at styrerepresentantene har relevant kompetanse, kapasitet og faglig bredde ut fra selskapets egenart og formålet med eierskapet, og at alle styreverv blir registrert i KS sitt styrevervregister.
6. Molde kommune praktiserer åpenhet rundt eierskapene og skal være pådriver for at selskapene praktiserer prinsippet om meroffentlighet.
7. Molde kommune er pådriver for at selskapene legger FNs bærekrafts mål til grunn for egen drift og utvikling.
8. Molde kommune er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Molde kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.

9. Molde kommune er pådriver for at investeringer og fondsavsetninger i selskapet er tilpasset formålet med eierskapet og selskapets kortsiktige og langsiktige behov.
10. Alle selskaper hvor Molde kommune har eierinteresser skal ha god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter.
11. Eiermeldingen rulleres minst en gang per valgperiode.

3. MOLDE KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Problemstilling 1: Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

3.1. KRITERIER

For å svare på problemstillingen vil vi undersøke om:

1. Molde kommune sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter
2. Molde kommune sikrer at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres
3. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer. (Prinsipp 3)
4. Molde kommune sikrer at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter. (Prinsipp 10)
5. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne. (Prinsipp 6)
6. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne. (Prinsipp 6)
7. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet. (Prinsipp 6)
8. Molde kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Molde kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune. (Prinsipp 8)

Gjennom de valgte revisjonskriteriene skal det avklares om:

- kommunestyret som eier gir signaler til eierrepresentantene før representantskapsmøtene
- eierrepresentantene gir tilbakemeldinger til eier etter representantskapsmøtene

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov av 10.02.1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Molde kommune, eierskapsmelding 2021
- KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020
- RIR IKS, selskapsavtale 2020

3.2. FAKTAGRUNNLAG

DOKUMENTASJON OG ARKIVERING – INFORMASJON OM RIR IKS

- **Molde kommune skal sikre at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter**

Selskapsavtalen har i § 5 bestemmelser om representantskapet. Femte ledd gir føringer for innkalling, gjennomføring av møter. Det bestemmes at:

«Innkalling til møte skal skje med minst 4 ukers varsel og innkallingen skal inneholde saksliste og eventuelt saksmateriale. De enkelte deltakerkommuner ved rådmannen skal varsles tilsvarende. Det skal føres møteprotokoll. Protokollen underskrives av lederen og 2 av de øvrige medlemmene som velges ved møtets begynnelse.»

Leder av representantskapet om rutiner for møter

Innkalling til møtene i representantskapet skrives av administrasjonssjef i RIR IKS og lagres digitalt og i egen protokollperm. Dokumentene blir også lagt ut på RIR IKS sin hjemmeside og skal også bli sendt videre til seksjonsleder for dokumenthåndtering og arkiv i Molde kommune.

Leder for representantskapet er med på å lage innkallingene og samarbeider med administrasjonssjef før den sendes ut. Innkallingene sendes ut i god tid og som oftest fire uker før, slik at medlemmene blir lovlig innkalt. Informasjon blir også sendt til kontrollutvalget i den enkelte eierkommune. Styret vedtar i desember hvert år en møteplan for det neste året. (Styremøter / strategimøter / eiermøter / representantskapsmøter.) Slik blir det færre møtekollisjoner. Møteplanen sendes ut sammen med møteprotokollen fra siste styremøte. Møteplanen sendes også ut til representantskapets mailliste. (Ordførere, kommunedirektører og arkiv). Representantskapet har to møter i året, hvor det vedtas henholdsvis årsregnskap og budsjett.

I protokollene blir det nedskrevet hvem som møter, forfall og vara. De to ordførerne som ikke er eierrepresentanter, deltar gjerne i møtene. De har talerett, som de benytter seg av.

Innkalling og sakspapirer som er sendt ut i forbindelse med representantskapsmøter

Vi etterspurte og fikk tilsendt e-posten med innkalling og sakspapirer som er sendt ut i forbindelse med representantskapsmøter fra 2020. Informasjon om møtedato, når innkalling er sendt og hvem som er mottaker er lagt inn i tabellen under.

Møtedato	Innkalling sendt	Antall dager	Mottakere og eventuelle merknader
07.10.2022	26.08.2022	42 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi: varamedlemmer i rep.skap. og styret Info i e-post: Her kommer innkalling til rep.skapsmøte 7. oktober kl 11.

			Resten av sakene blir ettersendt.
29.04.2022	31.03.2022	29 dager	Sendt til medlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal Kopi: varamedlemmer i repskap. og styret
08.10.2021	01.10.2021	7 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi: styret Info i e-post: Ny innkalling med saksdokumenter
	08.09.2021	30 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi til: styret Info i e-post: Saksliste og informasjon om at sakene blir snart ettersendt
30.04.2021	26.03.2021	21 dager	Sendt til medlemmer i repskap. og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi til: varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma, styret og revisor
16.10.2020	18.09.2020	28 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma, styret og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal
24.04.2020	17.04.2020	7 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap. og ordfører i Molde og Rauma Info i e-post: - Beklager at dette har tatt litt tid denne gangen.
28.02.2020	07.02.2020	21 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap. og ordfører i Molde

Oversikten viser at innkallelser med saksliste og saksdokumenter til møter i representantskapsmøtene i hovedsak sendes ut i god tid før møtene. I tre tilfeller ble innkallelse sendt senere enn fire uker. Det sendes alltid ut innkallinger, sakslister og saksdokumenter til eierrepresentanter og ordfører, i de to kommunene der ordfører ikke er eierrepresentant. Møteprotokoller blir sendt ut etter møtene.

Øvrige eierrepresentanter om rutiner for møter

Eierrepresentantene opplyser at de får innkallelser, saksdokumenter og protokoller på e-post i god tid før møtene. De fleste er kjent med at dette også ligger på hjemmesiden til RIR IKS. De er kjent med at hvem som møtte og forfall blir nedskrevet i protokollen. Åpenhet i forhold til innkallelser, saksdokumenter og protokoller er ikke noe som er blitt diskutert i representantskapet.

Ikke alle er sikre på hvordan innkallelser, saksdokumenter og protokoller blir lagret i kommunen og om de blir lagt ut på Molde kommune sin hjemmeside.

Arkiv Molde kommune

Seksjonsleder for Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i Molde kommune opplyser at de pleier å få tilsendt protokoller fra RIR IKS etter møtene i representantskapet. Men det kommer ikke innkallelse med saksliste og saksdokumenter. Dette må arkivleder etterspørre eller lete opp på RIR IKS sin hjemmeside. Det er heller ikke alltid at saksdokumenter finnes der.

Innkallelser, eventuelt saksdokumenter og protokoller blir arkivert i arkivsystemet Public 360 og lagt ut i postliste åpent for innbyggerne. Hvis det er dokument som har hjemler for at de skal unntas offentlighet, blir de ikke offentliggjort i postliste. Dokumenter som er unntatt offentlighet er

registrert som journal på postlisten, men det må bes om innsyn for å lese dokumentene. Arkivleder har enda ikke mottatt post fra RIR IKS som skulle unntas offentlighet.

Arkivleder legger alle relevante saker i arkivsystemet til politisk sekretariat. De legger sakene ut som referatsak til kommunestyret, formannskapet eller andre utvalg. I protokollene er det beskrevet hvem som deltok i møtet og forfall.

Det ble opplyst at arkivet i Molde kommune har rutine på å arkivere og legger ut i postlisten alle saker som kommer fra RIR IKS. Alle sakene bør komme fra RIR IKS, men arkivleder opplever å måtte etterspørre eller lete på RIR IKS sin hjemmeside for at Molde kommunes arkiv til enhver tid skal være oppdatert med informasjon fra RIR IKS.

Kommunen får ikke tilsendt innkallelser, saksdokument og protokoller fra styremøter i RIR IKS. De har ikke rutine for å etterspørre dette og legge det ut på hjemmesiden til Molde kommune.

Postlisten til Molde kommune

På intervjutidspunktet 31.10.2022, fant vi få innkallelser, saksdokumenter og protokoller fra representantskapsmøter i postlisten til Molde kommune. Det var ingen innkallelser eller protokoller tilgjengelig fra møter i representantskapet i 2022. Senere 31.10.2022 ble postlisten mer oppdatert, som vi kan se nedenfor. Det ble opplyst i intervju at politisk sekretariat legger sakene fra representantskapsmøtene ut som ut som referatsak til kommunestyret, formannskapet. Vi fant at dette ble gjort ved et tilfelle 14.05.2020.

Nedenfor viser oversikt over innkallelser og protokoller fra representantskap per 30.11.2022:

Representant- skaps møter	Innkallelse i postliste i Molde	Protokoll lagt i postliste	Hvem møtte og forfall i protokoll	Representantskap -møter i RIR IKS som referatsak i kommunestyre	Representantskap -møter i RIR IKS som referatsak i formannskapet
07.10.2022	31.10.2022	07.11.2022	Ja		
29.04.2022	31.10.2022				
08.10.2021	31.10.2022	03.11.2021	Ja		
30.04.2021	31.10.2022	22.10.2020	Må be om innsyn		
16.10.2020		06.10.2020	Må be om innsyn		
24.04.2020		08.05.2020	Må be om innsyn	14.05.2020	
28.02.2020					

DOKUMENTASJON OG ARKIVERING – HVEM SOM REPRESENTERER KOMMUNEN

- **Molde kommune skal sikre at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres**

Vår gjennomgang av alle protokoller fra representantskapsmøtene i 2020, 2021 og 2022, viser at hvem som møtte og frafall er beskrevet i alle protokollene. Vi registrerer at få protokoller er signert av leder og to av de øvrige medlemmene, selv om det er et krav til det i selskapsavtalen.

KUNNSKAP OM OG ETTERLEVELSE AV PRINSIPPER FOR EIERSTYRING

- **Molde kommune skal sikre at kommunens representant i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Representanten avklarer eierens syn før møter i representantskapet.**

Sak som skal opp i representantskapsmøter, blir ikke lagt til orientering eller referatsak i kommunestyret. Eierrepresentantene opplever ikke at det blir gitt signaler om kommunens standpunkt i saker før votering. De opplever å bli litt overlatt til seg selv. Eierrepresentantene er fra ulike politiske partier og de samtaler som oftest ikke med kommunestyret i forkant og blir enige om hva som er kommunens standpunkt. De kan ha ulike syn på avgjørelser og kan votere ulikt. Et par av de fem uttalte at som eierrepresentant står de fritt til å stemme det de ønsker.

Leder av representantskapet kan noen ganger få signaler fra ordfører i forkant av møter i representantskapet. De representerer samme politiske parti. Leder av representantskapet videreformidler signalene til de andre eierrepresentantene for Molde kommune.

Leder mener generelt at det er viktig at eierrepresentantene legger politikken til side i denne rollen, og at det er kommunestyret sin holdning som skal videreføres.

Noen ganger kan det skje at de har et vedtak i kommunestyret i forkant av møtet. Spesielt når det gjelder votering over renovasjonsgebyr, som senere skal vedtas i kommunestyret.

Eierrepresentantene opplyser at de utfører denne oppgaven etter beste skjønn, selv om det til tider kan være vanskelig å kjenne til kommunestyret sin holdning i saker.

Det ble avholdt to eiermøter i 2022. Disse møtene oppleves som gode møter. Der fikk de anledning til å drøfte saker uformelt med andre eierrepresentanter, kommunedirektører, ordførere, styremedlemmer, daglig leder og ansatte i RIR IKS.

På eiermøtene får ordfører og kommunedirektør delta i samtaler om for eksempel renovasjonsgebyret. Det gjør det lettere å få på plass felles forståelse, når saker drøftes. Det gir mer innblikk i de ulike holdningene i eierkommunene. I eiermøtene har daglig leder hatt presentasjoner om arbeidet i selskapet.

SIKRE GOD INTERNKONTROLL OG RISIKOSTYRING I RIR IKS

- **Molde kommune skal sikre at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring (Prinsipp nr. 10)**

De fem eierrepresentantene har ikke gjort noe aktivt for at det skal arbeides mer med internkontroll og risikostyring i RIR IKS. Dette er ikke et tema de har drøftet i representantskapsmøter. De anser dette som daglig leder og styret sine oppgaver. Daglig leder informerer om internkontroll og risikostyring i møter, noe som gjør at de opplever at dette blir godt ivaretatt i selskapet.

ÅPNE STYREMØTER I RIR IKS

- **Molde kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne (Prinsipp 6)**

Eierrepresentantene oppfatter at styremøtene er åpne, såfremt det ikke er forretningsmessig forhold som skal drøftes.

Leder av representantskapet opplyser at styremøtene skal være åpne, og at det er noe som er vedtatt. Alle kan være med på møtene under forutsetning av at det ikke er sensitive opplysninger i saker som skal drøftes og behandles.

Eierrepresentantene er kjent med at innkallelser og protokoller ligger åpent ute på RIR IKS sin hjemmeside. Leder av representantskapet møter opp i alle styremøtene. Han observerer og får med seg nyttig informasjon. Han har talerett, men ikke stemmerett. Han skal ikke være med å påvirke i styremøtene.

Forvaltningsrevisor var med i styremøte 4.11.2022 og informerte om vårt arbeid med eierskapskontroll. Videre observerte vi drøftelser i møtet og snakket med medlemmer. Leder for representantskapet var til stede.

ÅPNE REPRESENTANTSKAPSMØTER I RIR IKS

- **Molde kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne (Prinsipp 6).**

Eierrepresentantene opplyste at de legger til grunn at møtene i representantskapet er åpne. Innkallelser og protokoller blir offentliggjort på hjemmesiden til RIR IKS og på hjemmesiden til Molde kommune.

De er av den oppfatning at alle kan være med på møtene under forutsetning av at det ikke er taushetsbelagte opplysninger i saker som skal drøftes og behandles.

MEROFFENTLIGHET

- **Molde kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet (Prinsipp 6)**

Eierrepresentantene for Molde kommune, oppfatter det slik at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet. Eierrepresentantene er kjent med at en av verdiene til RIR IKS er at arbeidet deres skal være transparent. De ser på selskapet sin hjemmeside at det praktiseres meroffentlighet i forhold til den informasjonen som legges ut der. I møter opplever de at daglig leder og økonomisjef opptrer åpent om virksomheten i selskapet.

Noen av eierrepresentantene opplyste samtidig at det ikke bør praktiseres meroffentlighet i alle saker. Det er naturlig at noe må skjermes i styremøter. RIR har monopol på å utføre renovasjonstjenester i eierkommunene, men det kan være konkurranse i forhold til RIR Næring for eksempel.

Vår gjennomgang av hjemmesiden til RIR IKS, viser at selskapet har en postliste som legges ut hver måned.

ANSVARLIG ARBEIDSGIVERPOLITIKK

- **Molde kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Molde kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune (Prinsipp 8)**

Eierrepresentantene opplyser at de ikke har vært pådrivere for at RIR IKS skal føre en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk. Styret og daglig leder tar opp arbeidsgiverpolitikk i forbindelse med HMS og arbeidsmiljø på hvert styremøte. Det blir også informert om sykefravær og tiltak for å redusere det.

Eierrepresentantene fikk denne høsten en omvisning på uteanlegget på RIR området. I den forbindelse gav ansatte innspill på at de er fornøyde med interne karriereveier, fagbrev og utviklingsmuligheter.

Samlet sett så har eierrepresentantene inntrykk av at selskapet har god kontroll med å føre en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk som er i tråd med arbeidsmiljøloven.

På styremøtene blir det trukket frem tekster fra de etiske retningslinjene. For eksempel det at man skal oppføre seg hensynsfullt, om sosial dumping, farlig arbeid og smitte har vært tema som det har vært viktig for RIR IKS å jobbe med. Det oppleves at selskapet RIR IKS har de rette verdiene og har fokus på dette.

Lønnsnivå hos de ansatte, er ikke noe som er blitt diskutert i representantskapsmøtene. Eierrepresentantene har ikke vært pådrivere for at lønnsnivået i RIR IKS skal samsvare med praksis og utvikling ellers i Molde kommune. De tenker at dette er daglig leder sin oppgave. De går ut ifra at dette følges opp.

Kostnadsnivået i RIR IKS er eierrepresentantene mer involvert i, og er med å påvirke dette ved behandling av investeringer, budsjett og renovasjonsgebyr.

3.3. VURDERING

Vår undersøkelse viser at Molde kommune ikke sikrer at kommunens arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS. Dette gjelder innkallinger, saksdokumenter og protokoller fra representantskapsmøter. Dette er uheldig i forhold til kommunens bestemmelse om innbyggernes innsynsrett i offentlige dokument. Vår vurdering er at kriteriet ikke er oppfylt.

Molde kommune sikre at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres. Vår gjennomgang av protokollene viser at det er beskrevet hvem som møtte som representanter og forfall i alle protokollene fra møter i 2020, 2021 og 2022. Vår vurdering er at dette kriteriet er oppfylt.

Molde kommune skal sikre at kommunens representant i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Vår undersøkelse viser at medlemmene i representantskapet har varierende kunnskap om kommunens eierskapsprinsipper.

Kommunen har ikke en rutine på at sakene til behandling i representantskapet legges ut som referatsak eller orienteringssak i kommunestyremøter eller formannskapsmøter.

Vår undersøkelse viser at det sjeldent er saker som må avklares med kommunestyret. Dette ble gjort ved behandling av gebyr for husholdningsrenovasjon for 2022. Da ble det gitt signaler fra kommunestyret i forkant av representantskapsmøtet om å redusere kostnader.

Det er viktig at innkallelser og saksdokumenter blir sendt til eierrepresentantene i god tid i forkant av møtene i representantskapet. Det gir rom og muligheter for at eierrepresentantene kan få innspill fra folkevalgte organ før møte i representantskapet.

RIR IKS har rutiner for internkontroll og risikostyring. Basert på dette har Molde kommunes eierrepresentanter ikke tatt opp dette i møter.

Eierrepresentantene opplyser at møter i representantskapet i RIR IKS er åpne. Representantene oppfatter det slik at styremøtene er åpne. Møtene lukkes hvis taushetsbelagt informasjon skal behandles.

Vår undersøkelse viser at RIR IKS gir relevant informasjon på sin hjemmeside inkludert innkallelser, saksdokument og protokoller representantskapsmøter og sakslister og protokoll fra styremøter.

Molde kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet er pådrivere for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Molde kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune. Eierrepresentantene opplever at daglig leder i RIR IKS har god kontroll med å føre en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk som er i tråd med arbeidsmiljøloven. Vår undersøkelse viser at de har tillit til at dette blir ivaretatt av daglig leder.

ANBEFALING

- Molde kommune bør sikre at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter.
- Molde kommune bør sikre at kommunestyret sine eventuelle synspunkter i sentrale og prinsipielle saker gjøres kjent for eierrepresentantene før møter i representantskapet.

4. EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESSKAP BLANT EIERNE

Problemstilling 2: Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

4.1. KRITERIER

For å svare på problemstillingen vil vi undersøke om:

1. Eierkommunene har eierskapsmeldinger
2. Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)
3. Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)
4. Eierkommunene har etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS (årshjul)
5. Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)
6. Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (årshjul, saksdokumenter, protokoll)

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov av 29.01.1999 om interkommunale selskaper (IKS-loven)
- Molde kommune, Eierskapsmelding, 2021
- KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

4.2. FAKTAGRUNNLAG

EIERKOMMUNENE HAR EIERSKAPSMELDINGER

➤ **Eierkommunene skal ha eierskapsmeldinger**

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine representanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid. Kommuneloven har bestemmelser om utarbeidelse og krav til innhold.

De enkelte eierkommunene i RIR IKS har eierskapsmelding som er vedtatt av kommunestyret. (Aukra kommune 7.4.2022, Hustadvika kommune 23.9.2021, Gjemnes kommune 28.4.2015, Molde kommune 23.9.2021 og Rauma kommune 30.9.2021).

Eierrepresentantene er ikke kjent med innholdet i de andre eierkommunene sine eierskapsmeldinger, eller hvorvidt de er oppdaterte.

EIERKOMMUNENE HAR DEFINERTE MÅL FOR RIR IKS

➤ **Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)**

RIR IKS er et selskap i henhold til lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6. I § 4 er det bestemmelser om selskapsavtale. Første ledd sier:

«For interkommunalt selskap skal det opprettes en skriftlig selskapsavtale. For de enkelte deltakere skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen. For deltaker som er interkommunalt selskap, vedtas selskapsavtalen av representantskapet. Vedtaket krever tilslutning fra samtlige medlemmer av representantskapet med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen for det deltakende selskap».

IKS-loven har i § 4, 3. ledd bestemmelser om minimumskrav til innhold i en selskapsavtale.

Selskapsavtalen skal i det minste angi følgende:

1. selskapets foretaksnavn;
2. angivelse av deltakerne;
3. selskapets formål;
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor;
5. antall styremedlemmer;
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet;
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen;
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner;
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

Gjeldende selskapsavtale ble vedtatt av kommunestyrene i eierkommunene i 2019 (Aukra kommune 19.11.2019, Hustadvika kommune 14.11.2019, Gjemnes kommune 19.11.2019, Molde kommune 19.12.2019 og Rauma kommune 20.6.2019).

Gjeldende selskapsavtale har bestemmelser i tråd med kravene i IKS-loven.

- § 1. Firma og forretningsadresse.
- § 2. Formål.
- § 3. Innskuddsplikt og eierandeler.
- § 4. Lån og eiernes ansvar.
- § 5. Representantskapet.
- § 6. Styret
- § 7. Daglig leder
- § 8. Delegasjon av myndighet til selskapet.
- § 9. Utvidelser og endringer i selskapsavtalen.
- § 10. Uttreden og oppløsning.
- § 11. Lov om IKS.
- § 12. Ikrafttreden.

Formålet med selskapet er gitt i § 2:

«Selskapet skal, på vegne av medlemskommunene og i henhold til delegasjon, utøve den forvaltningsmyndighet og de oppgaver som medlemskommunene har etter Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) – med mindre det er unntatt i kommunale vedtak, innenfor områdene innsamling, transport og behandling av avfall / slam og alle oppgaver tilknyttet dette.

Selskapet kan delta i og/eller etablere andre selskap til utøvelse av virksomhet innen denne formålsparagrafen.

Selskapet er tildelt enerett til innsamling av kommunalt avfall og tømming av slamtanker og har ikke erverv som formål.

Selskapet har kompetanse og mulighet til å utføre andre forvaltningsoppgaver som krever kjennskap til forhold til abonnenter, forsøpling og kontroll også for andre kommuner enn medlemskommunene.

Selskapet skal arbeide for en miljøriktig håndtering av avfallet i egenregi eller i samarbeid med andre.

Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i forurensningsspørsmål og bidra til løsning av slike.»

Ikke alle eierrepresentantene virker å være kjent med innholdet i Selskapsavtalen som er inngått mellom eierkommunene og RIR IKS.

Strategidokument

Det er også utarbeidet et annet dokument med mål for selskapet RIR IKS. Styret i RIR IKS vedtok i møte 10.12.0221 strategidokument 10.12.21 – 31.12.24. Det opplyses at dokumentet skal være retningsgivende for ledelsen og styret i RIR IKS. Det gir uttrykk for selskapets veivalg, strategiske mål og prinsipielle standpunkt.

Eierrepresentantene for Molde kommune er ikke kjent med strategidokumentet. Strategidokumentet er vedtatt av styret, men ikke av representantskapet.

EIERKOMMUNENE HAR BESTEMMELSER FOR SAMMENSETNING AV STYRET

➤ **Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)**

Eierkommunene har i selskapsavtalen bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS. Der er det også bestemt at de skal ha en valgkomite. Prinsipp 4 i eierskapsmeldingen til Molde kommune har krav til at valg av styret skal skje etter innstilling fra valgkomite. Det skal være en bevisst holdning til habilitetsreglene.

Selskapsavtalen for RIR IKS (2020) har i § 6 bestemmelser om styret, herunder valg av styret.

1. Styret består av 10 medlemmer med personlige varamedlemmer, hvorav 4 fra Molde kommune, 2 fra Hustadvika kommune, en fra hver av de øvrige kommunene og en som velges av og blant de ansatte. Kommunene foreslår til valg det doble antall, like mange av hvert kjønn.

§ 5 i selskapsavtalen har bestemmelser om representantskapet. I punkt 6 er det bestemmelser valg og valgkomite. Hvert 4. år velges:

- Styremedlemmer med varamedlemmer etter forslag fra eierkommunene for 4 år. Valgkomiteén innstiller etter vurdering av innkomne forslag i henhold til gjeldende lover og ønske om aktuell kompetanse.

- Valgkomité på 3 medlemmer og dets leder og nestleder for 4 år.

Representantskapet valgte i møte 28.2.2020 i sak 03/2020 en valgkomite bestående av tre personer. Valgkomiteen fremmet i møte 24.4.2020 i sak 09/2020 forslag til valg av styre for perioden 2020-2024. Representantskapet i RIR IKS valgte styre for perioden 2020-2024. I saksopplysningene opplyses det at valgkomiteen har arbeidet med forslagene på kandidater til styret som har kommet inn fra kommunene med henblikk på å ivareta følgende momenter:

- * Kommune (ihht selskapsavtalen)
- * Kontinuitet / erfaring / egnethet
- * Partitilhørighet (2 fra hvert av de store partiene - AP / H / SP. En fra hvert av de andre partiene)
- * Kjønn

Eierrepresentantene opplyste at sammensetning av styremedlemmer blir påvirket av hvem som blir innstilt fra eierkommunene. Antall kandidater til medlemmer i styret bestemmes etter hvor mange innbyggere det er i eierkommunen. De har en navneliste å plukke fra og det er ikke alltid kommunene greier å fordele på kjønn og faglig kompetanse. Kommunene sender forslag til representantskapet med flere navn enn det er plass til. Representantskapet har ansvar for å fordele medlemmene etter geografi, kjønn og erfaring.

De fleste av eierrepresentantene kjenner ikke til at eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS. Noen var usikre på om de har valgkomite.

EIERKOMMUNENE HAR ETABLERT RUTINER FOR OPPFØLGING AV RIR IKS

➤ Har eierkommunene etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS? (årshjul)

Eierkommunene har gjennom representantskapet etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS. Leder av representantskapet og RIR IKS planlegger sammen årshjul med oversikt over fremtidige møter i styret og representantskapet. Eierrepresentantene innkalles i møtekalender til to møter i året.

Noen eierrepresentanter opplyste at Molde kommunestyret får en orientering fra selskapet RIR IKS to ganger i året. Ved godkjenning av årsregnskap/årsmelding og budsjett. Det opplyses at det vil bli for omstendig for kommunestyre om det blir oftere.

Det ble avholdt to eiermøter i 2022. Disse møtene oppleves som gode møter. Der fikk de anledning til å drøfte saker uformelt med andre eierrepresentanter, kommunedirektører, ordførere, styremedlemmer, daglig leder og ansatte i RIR IKS.

EIERKOMMUNENE HAR ETABLERT RUTINER FOR RAPPORTERING

➤ Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)

Eierkommunene har vedtatt bestemmelse i selskapsavtalen om at styret i RIR IKS skal rapportere på årsmelding og budsjett til representantskapet i de to årlige møtene. Vår gjennomgang av innkallinger, saksdokumenter og protokoller for 2020, 2021 og 2022, viser at dette er blitt gjort.

EIERKOMMUNENE UTØVER EIERSKAPET GJENNOM REPRESENTANTSKAPET

➤ Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (årshjul, saksdokumenter, protokoll)

Representantskapet har ansvar for at det avholdes minst to møter årlig. Det utarbeides årshjul med datoer for representantskapsmøter og styremøter, for å sikre at alle deltakerne er forberedt og kan planlegge slik at de kan være med på møtene. Nedenfor vises tilsendt dokumentasjon fra daglig leder i RIR IKS på utarbeidet årshjul for 2022:

Dato	Styremøte	Representantskapsmøte	Kommentar
4.2.	X		
25.3.	X		
29.4.	X	X	
17.6.	X		
26.8.	X		
7.10.	X	X	
4.11.	X		
16.12.	X		

I tabellen under vises oversikt over representantskapets møter i perioden 2019 til 2022, med oversikt over aktuelle saker.

Møtedato	Saker	Aktuelle vedtak
29.04.2022	01/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/22 Melding om vedtak fra Gjemnes kommune – ny personlig varamedlem i styret til RIR IKS 03/22 1. Ansattes representant i styret 2. Orientering om klagenemdas arbeid i perioden 2020-2021 04/22 Valg av klagenemd 05/22 Styrets årsmelding 2021 06/22 Årsregnskapet 2021 i representantskapet 07/22 Lånefinansiering av ny gjenvinningsstasjon i Molde, fremlagt rep. skap 08/22 Utvidelse av låneramme i RIR IKS - behandlet i rep. skapet 09/22 Orientering om fremdrift i saken om ny styrestruktur i RIR IKS og datterselskapene mm	Årsregnskap Årsmelding
07.10.2022	10/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 11/22 Budsjett 2023 i representantskapet 12/22 Utvidelse av låneramme i RIR IKS 13/22 Fastsettelse av honorar til styret i RIR IKS	Budsjett
30.04.2021	01/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/21 Melding om vedtak fra Molde kommune – ny personlig vara for styreleder i RIR IKS 03/21 Årsregnskap 2020 i representantskapet 04/21 Styrets årsmelding 2020 05/21 Strategiske vurderinger om samarbeid med de	Årsregnskap Årsmelding

	kommunalt eide renovasjonsselskapene i regionen	
08.10.2021	06/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/21 Driftsregnskapet pr 30.06.2021, orientering i representantskapet 08/21 Kjøp og lånefinansiering av ny kvern til treverk, fremlagt rep.skap 09/21 Budsjett 2022 i representantskapet 10/21 Endring av styrestruktur i datterselskapene RIR Næring AS og RIR Transport AS	Budsjett
28.02.2020	01/20 Godkjenning av innkalling og sakliste 02/20 Konstituering 03/20 Valg av valgkomite 04/20 Valg av klagenemd 05/20 Orientering om virksomheten i selskapet	
24.04.2020	06/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/20 Styrets årsmelding 2019 08/20 Godtgjørelser for styre mm. 2020-2023 09/20 Valg av styre for perioden 2020-2024 10/20 Årsregnskap 2019 i representantskapet	Årsregnskap Årsmelding
16.10.2020	11/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 12/20 Lånesaker i representantskapet 13/20 Lånefinansiering av produksjonsutstyr til sorteringshall, fremlagt rep. skap 14/20 Budsjett 2021 i representantskapet 15/20 Retningslinjer for husholdningsrenovasjon 16/20 Valg av ny personlig vara 17/20 Endring i selskapsavtale 18/20 Avvikende renovasjonsforskrift i Rauma	Budsjett
08.02.2019	01/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/19 Lånefinansiering bygging av papirhall og infrastruktur 2019, fremlagt rep. skap	
03.05.2019	03/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 04/19 Årsmelding 2018 i representantskapet 05/19 Årsregnskap 2018 i representantskapet 06/19 Ny selskapsavtale og renovasjonsforskrift	Årsregnskap Årsmelding Selskapsavtale
18.10.2019	07/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 08/19 Budsjett 2020 i representantskapet 09/19 Lånefinansiering av sorteringshall med infrastruktur 2019/2020, fremlagt rep. skap 10/19 Evaluering av egenregidrift for innsamling	Budsjett

4.3. VURDERING

Vår undersøkelse viser at eierne i RIR IKS i fellesskap ivaretar sin eierstyring.

Eierkommunene har eierskapsmeldinger. Meldingene er, med unntak av melding for Gjemnes kommune, basert på KS sine anbefalinger til eierstyring, selskapsledelse og kontroll og fra inneværende kommunestyreperiode.

Eierkommunene har opprettet en skriftlig selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS, og bestemmelsene er i tråd med kravene i IKS-loven. Vår vurdering er at eierkommunene har definerte mål for RIR IKS i selskapsavtalen, og kriteriet er oppfylt.

Strategidokumentet 10.12.21 – 31.12.24 er utarbeidet med definerte mål for RIR IKS. Eierrepresentantene for Molde kommune er ikke kjent med dette dokumentet. Retningslinjene for styret og daglig leder er vedtatt av styret. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret og bestemmelse for valgkomite i selskapsavtalen. I tillegg har Molde kommune bestemmelse om dette i eierskapsmeldingen. Vår vurdering er at kriteriet er oppfylt.

Eierkommunene har etablert bestemmelse om rapportering av lovpålagte oppgaver i selskapsavtalen. Følgende oppgaver er lagt til representantskapet: revidert årsregnskap fra styret for forrige kalenderår og skriftlig årsmelding fra styret. Vår vurdering er at eierkommunene har etablert rutiner for rapportering og kriteriet er oppfylt.

Eierrepresentantene får tilsendt årshjul over møter som kommer, de får tilsendt innkallelse med saksdokumenter før møter i representantskapet og får tilsendt protokoll etter møtet. Vår vurdering er at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet og kriteriet er oppfylt.

Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlige eiermøter.

Vi ønsker her å legge til at eierkommunene har forbedringspotensial knyttet til å sikre nødvendig informasjon til kommunestyrene. At dette blir lite gjort, er med på å redusere eiernes kunnskap om selskapet de er medeier i.

Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet.

5. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

MOLDE KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Vår undersøkelse viser at Molde kommune utøver eierskapet i RIR IKS i forståelse med IKS-loven. Videre gjøres dette i stor grad i henhold til kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring.

Vår undersøkelse viser at Molde kommune ikke sikrer at kommunes postliste og arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling og saksdokumenter fra representantskapsmøter.

Kommunen har ikke rutine for at saker til behandling i representantskapet legges ut som referatsak eller orienteringssak i kommunestyremøter eller formannskapsmøter. Etter vår vurdering gjør dette det vanskelig for kommunestyret å ta stilling til om det skal gis styringssignaler til eierrepresentantene.

Molde kommune skal sikre at kommunens representant i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Vår undersøkelse viser at eierrepresentantene har varierende kjennskap til innholdet i selskapsavtalen og innholdet i eierskapsmeldingen. I intervju ble det nevnt at det savnes mer politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESKAP BLANT EIERNE

Vi mener at Molde kommune ivaretar eierskapet i RIR IKS sammen med de andre eierkommunene gjennom representantskapet.

Konklusjonen baseres på at eierkommunene har vedtatt selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS. Etter vår vurdering oppfyller avtalen som trådte i kraft 1.1.2020 minstekravene i IKS-loven. Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet. Frister, herunder frist for behandling av årsregnskap, overholdes. Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlig eiermøter. Styret i RIR IKS vedtok i 2021 et strategidokument. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

På generelt grunnlag, etter å ha gjennomført eierskapskontroller i fire av fem RIR-kommuner, ser vi at det kan legges større vekt på opplæring av eierrepresentantene. De vi har vært i kontakt med er i varierende grad kjent med innholdet i selskapsavtalen for RIR IKS og sine respektive eierskapsmeldinger. Flere nevner at kommunene bør ha større fokus på politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

ANBEFALINGER

Vi har basert på gjennomført eierskapskontroll følgende anbefalinger:

- Molde kommune bør sikre at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter.
- Molde kommune bør sikre at kommunestyret sine eventuelle synspunkter i sentrale og prinsipielle saker kan gjøres kjent for eierrepresentantene før møter i representantskapet.

REFERANSELISTE

Molde kommune, eierskapsmelding, 2021

Molde kommune, formannskapet, saker relatert til RIR IKS, 2020, 2021 og 2022

Molde kommune, kommunestyret, saker relatert til RIR IKS, 2020, 2021 og 2022

Molde kommune, www.molde.kommune.no

KS, anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

Lov av 10.02.1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov av 13.03.1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)

Lov av 29.01.1999 om interkommunale selskaper (IKS-loven)

Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

RIR IKS, innkalling og presentasjoner vist i to eiermøter i 2022

RIR IKS, representantskapet, innkalling, saksdokumenter og protokoll fra møter i 2020, 2021 og 2022

RIR IKS, styret, strategidokumentet, retningslinjer for styret og daglig leder, 2021

RIR IKS, selskapsavtale, 2020

RIR IKS, www.rir.no

KS - anbefalinger til eierstyring, selskapsledelse og kontroll

1. Velge selskapsform ut fra formål og behov
2. Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private
3. Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap
4. Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget
5. Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig
6. Holde jevnlig eiermøter
7. Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet
8. Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter
9. Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret
10. Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser
11. Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene
12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene
13. Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper
14. Oppnevne numeriske vararepresentanter
15. Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet
16. Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv
17. Registrere styreverv i KS styrevervregister
18. Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon
19. Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften
20. Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak
21. Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll,
Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes,
Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven og Ålesund.

Møre og Romsdal fylkeskommune.